

ANBEFALET

Carlsberg Byen P/S
Olivia Hansens Gade 2
1799 København V

Kulturstyrelsen

H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon 3373 3373
Telefax 3391 7741

adk@kulturstyrelsen.dk
www.kulturstyrelsen.dk

17. marts 2015

Udvidelse af fredningen af Carlsberg Bryggeri

Afgørelse

Kulturstyrelsen har besluttet at udvide den eksisterende bygningsfredning på ejendommen til også at gælde brostensbelægningen på Ny Carlsberg Vej fra Vesterfælledvej til Dipylon samt vejens allé-beplantning, matr.nr. 1218a, 1218b og 1218d, Udenbys Vester Kvarter, og matr.nr. 20a, Valby, Københavns Kommune.

Fredningen omfatter herefter: Gl. Carlsberg: Porthuset (1886-87 af C.F. Thomsen) samt støbejernsrækværket og portene mod Gl. Carlsbergvej, bryghuset (1867 af N.S. Nebelong) og svalehuset med gærkældre (1859 af N.S. Nebelong, brændt og genopført 1867), malteriet med lagerkældre (1856, brændt og genopført 1867 af N.S. Nebelong) samt det dermed sammenbyggede støbekartårn (1855-56, brændt og genopført 1867), den søndre lagerbygning med lagerkældre (1855, brændt og genopført 1867, ombygget 1923-24 til funktionærboliger), den nordre lagerbygning med lagerkældre (1847, ombygget 1862-63 og forhøjet med en etage 1875), kornmagasinet (1866, ombygget efter brand 1867 af N.S. Nebelong), kedelhuset (1875) og de to skorstene (1875 og 1879), stalden (1847 af H.C. Stilling, ombygget 1858), staldbygningen (1876), kørehallen med lagerkældre (1878), lagerbygningen med lagerkældre (1860/1868), kørehallen med lagerkældre (1857-1860, ombygget til lagerrum 1935, ombygget til stald 1991), hovedbygningen (Æresboligen) med den tilhørende mur mod nord (1853-54 af N.S. Nebelong), vinterhaven (1858 af Peter Christian Bønecke), Pompeji (1876 af Peter Christian Bønecke) samt den italienske pergola (1851) syd for Pompeji og den søndre lagerbygning. Ny Carlsberg: Vagttårnet (1905 af Hack Kampmann), museumsbygningen, Glyptoteket (1885-95 af Vilhelm Dahlerup og Hack Kampmann), Carl Jacobsens villa (1890-92), indkørslen med port, den sydlige del af haven med skulpturer og Den Venetianske Tepavillon (1895) samt ishuset (1896, alle af Hack Kampmann), Kvaltek, kontor- og laboratoriebygningen (1873 ombygget 1901 af Hack Kampmann).

Kældrene under Den Røde Lagerbygning (1883) med forbindelsen til kældrene under Gl. Carlsberg. Stjerneporten samt Kridttårnet med vagtbygningen med den tilhørende mur og det brolagte areal mellem mur og bolig (1883 af P.C. Bønecke). Malteri og Maltmagasiner (1881 af Vilhelm Dahlerup). Dipylon (Dobbelporten (1892 af Vilhelm Dahlerup). Bryghuset (1901 af Vilhelm Klein med

senere ændringer) samt siloerne nord for Bryghuset. Elefantporten (1901 af Vilhelm Dahlerup). Vejbelægningen på Ny Carlsberg Vej på strækningen under Elefantporten, under Dipylon, mellem Elefantporten og Dipylon, mellem Vesterfælledvej og Dipylon samt vejens allé-beplantning. Den Snoede Skorsten (1900 af Carl Jacobsen og Vilhelm Dahlerup, udført af murermester Beckmann). Mineralvandsfabrikkens lagerbygning samt pergola syd herfor (1920-1927 af Carl Harild i samarbejde med Carlsbergs ingeniørkontor). Kraftværket (1923-29 af Carl Harild i samarbejde med Carlsbergs projekteringsafdeling, udvidet 1953). Kedelhuset (1926 af Carl Harild i samarbejde med Carlsbergs ingeniørkontor, udvidet 1928). De hængende Haver (1967/69 af Svend Eske Kristensen i samarbejde med Carlsbergs projekteringsafdeling og planlægningsafdeling). Haven foran Æresboligen (1851-1867 af Rudolph Rothe). Lagerkælder 3 (1969 af Svend Eske Kristensen og ingeniørfirmaet B. Højlund Rasmussen). Carlsberg Laboratorium samt forstanderboliger mod nord og syd med tilhørende forbindelsesgange (1893-96 af F.C. Thomsen) samt indgangsparti bestående af fire portsøjler og låger, Vesterfælledvej 100 m.fl. adresser, Københavns Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 og § 8, stk. 1 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Baggrund

Kulturstyrelsen underrettede Dem i brev af 16. september 2014 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet, at den eksisterende fredning på ejendommen udvides. Samtidig gennemførte styrelsen en høring herom.

Kulturstyrelsen har modtaget følgende bemærkninger hertil:

I mail af 2. november 2014 skriver Jens Lauritsen, Jerichausgade 45, at han er stærkt bekymret for de miljømæssige konsekvenser af fredningen, idet støjen allerede nu er en markant belastning for de nærmeste naboer og vil stige yderligere med den øgede trafikmængde på Ny Carlsberg Vej i forbindelse med udviklingsplanerne for Carlsberg Byen, herunder etablering af nye boliger. Jens Lauritsen henstiller derfor til, at fredningen enten indskrænkes til kun at omfatte strækningen fra den planlagte Købkes Plads til Elefantporten, eller at der tillades en brostenstype, som begrænser støjen på hele eller dele af strækningen. Såfremt Kulturstyrelsen ikke ønsker at begrænse fredningen, henstiller Jens Lauritsen til, at styrelsen "vil arbejde for, at fredningen skal indbefatte regler for mængden af biltrafik, der kan accepteres på den fredede strækning under hensyntagen til naboernes livskvalitet".

Med brev af 27. november 2014 fremkommer Carlsberg Byen P/S med en række bemærkninger til fredningsforslaget. Indledningsvis formoder Carlsberg Byen, at den påtænkte fredningsudvidelse tillige omfatter matr.nr. 20d, Valby, selv om det ikke fremgår af fredningsindstilling af 16. september 2014. Overordnet finder Carlsberg Byen det "uheldigt og kritisabelt", at en udvidelse af bygningsfredningen indstilles til kulturministerens beslutning forholdsvis kort tid efter den i 2009 gennemførte fredning. Carlsberg Byen har således disponeret i tiltro til, at der "var gjort endeligt op med fredningshensyn". "I henhold til Carlsberg Byens tidsplan for bykvarteret skal arbejdet med omdannelsen af Ny Carlsberg Vej gå i gang nu..... En udvidelse af fredningen ... vil i betydeligt

omfang ændre forudsætningerne for den videre udvikling af Carlsberg Byen og det vil formentlig vise sig nødvendigt at "nytænke" en række forhold, eksempelvis placeringen af bolig- respektive erhvervsarealer".

Carlsberg Byen peger derudover på u hensigtsmæssige konsekvenser af en fredningsudvidelse i form af støjgener og dårligere trafikikkerhed. Det anføres, at beboere i Humleby allerede klager over støjgener, og Carlsberg Byen frygter, at det vil blive endnu mere udtalt med den kommende bolig mængde. Videre ses en bevaring af brostensbelægningen ikke at harmonere med hensynet til de bløde trafikanter, herunder skolebørn. Brosten bliver glatte i nedbør og frost, og cyklister kører allerede i dag på fortovet for at undgå brostenene. Carlsberg Byen formoder, at der med Det Særlige Bygningssyns formulering "en afgrænset cykelvenlig belægning" tænkes på en form for nedfræsning af de eksisterende sten, som kun i meget begrænset omfang vil afhjælpe problemet, og som ikke vil leve op til de æstetiske målsætninger.

Carlsberg Byen oplyser i den forbindelse, at det overvejes at etablere en brostensbelægning på strækningen fra Pile Allé/Valby Langgade til Elefantporten ved genanvendelse af den eksisterende brostensbelægning.

Endvidere anfører Carlsberg Byen, at det under alle omstændigheder vil være nødvendigt at opbyrde Ny Carlsberg Vej med henblik på rørføring mv., ligesom mindre korrektioner af koten kan blive nødvendige i forbindelse med nye vejtilslutninger. Disse processer vanskeliggøres og fordyres, hvis den eksisterende belægning skal retableres. Endelig gør Carlsberg Byen opmærksom på, at det af hensyn til oversigtsforholdene vil være umuligt at genplante et antal træer ved de kommende nye vejes udmunding i Ny Carlsberg Vej.

Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen, bemærker i mail af 22. december 2014, at man er "enig i at fastholde Ny Carlsberg Vejs karakter med allé-beplantningen", hvilket er indarbejdet i forslag til lokalplantillæg, som forventes vedtaget af Borgerrepræsentationen den 22. januar 2015. I samme forslag til lokalplantillæg er indføjet: "Ny belægning skal være granitbrosten. Brostenenes overfladebehandling og vejprofil udformes under hensyn til fremkommelighed for cykler, sikkerhed og maksimal støjreduktion."

Teknik- og Miljøforvaltningen udtrykker bekymring for de trafikikkerheds- og støjmæssige konsekvenser af at bibeholde den eksisterende brostensbelægning. Måleresultater har således vist, at trafikstøjen på Ny Carlsberg Vej overstiger Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier. Københavns Kommune foreslår derfor, at det ved en evt. fredning ikke kræves, at brostensbelægningen skal etableres som tværgående bånd, samt at der åbnes mulighed for at overfladebehandle brostenene.

Endelig henviser Københavns Kommune til lokalplanens bestemmelser om allébeplantningens udformning.

Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Kulturstyrelsen noterer sig, at ingen af de tre indkomne høringssvar støtter en fredningsudvidelse af Carlsberg, og at trafikstøj på grund af brostensbelægning

gen er et hovedemne i alle tre høringsvar. Derudover har Carlsberg Byen bemærkninger til flere andre forhold.

Indledningsvis vil Kulturstyrelsen henvise til, at Københavns Borgerrepræsentation den 22. januar 2015 har vedtaget lokalplantillæg nr. 4 for "Carlsberg II", der bl.a. fastlægger, at Ny Carlsberg Vej skal være en allé med brostensbelægning. Der er således principiel enighed mellem Københavns Kommune og Kulturstyrelsen om belægningsmaterialet på Ny Carlsberg Vej.

Dernæst må Kulturstyrelsen henvise til, at Carlsberg Byen med brev af 18. november 2014, dvs. i høringsperioden for nærværende fredningsudvidelse, foreslog Kulturstyrelsen en aftale om midlertidigt depot for brostenene under byggeperioden. Carlsberg Byen ville samtidig forpligte sig til at etablere den færdige belægning på Ny Carlsberg Vej med de eksisterende brosten, såfremt fredningsudvidelsen blev gennemført.

Kulturstyrelsen gav den 24. november 2014 tilladelse til optagning og deponering af stenene under forudsætning af, at brolægningen og allé-beplantningen retableres ved afslutning af byggeriet. Kulturstyrelsen mener med denne tilladelse at have imødekommet Carlsberg Byens behov for projektering og etablering af forsyninger mv. til det kommende byggeri. Samtidig vil støj forårsaget af tung trafik til og fra byggeriet blive reduceret.

Forud for retableringen i 2024 skal der indsendes et projekt for brolægning og genplantning af alléen til Kulturstyrelsens godkendelse. I henhold til den indgåede aftale skal den nye brolægning udføres med de eksisterende sten og på samme måde. Kulturstyrelsen vil dog være åben over for tilføjelse af en afgrænset "cykelvenlig" belægning og har ikke i den forbindelse lagt sig fast på en bestemt udformning heraf. Når det bliver aktuelt, deltager Kulturstyrelsen naturligvis gerne i en dialog om genetableringen med Carlsberg Byen og Københavns Kommune.

Kulturstyrelsen er fuldt opmærksom på, at trafik på brosten medfører støj. Styrelsen kan kun opfordre til, at støjen søges nedbragt mest muligt gennem hastighedsbegrænsninger. Dette vil samtidig øge trafikikkerheden, som Carlsberg Byen fremhæver.

Hvad angår forslaget om at indskrænke fredningen til kun at omfatte vejstrækningen mellem den planlagte Købkes Plads og Dipylon, finder Kulturstyrelsen, at det ville være en uheldig "amputation" af den oprindelige hovedadgangsvej til Ny Carlsberg Bryggeri.

Til Carlsberg Byens overvejelser om at brolægge vejstrækningen fra Elefantporten til Pile Allé skal Kulturstyrelsen understrege, at det pågældende vejstykke ikke er fredet, og at styrelsen således ikke har indflydelse på dets belægning. Vi vil dog gøre opmærksom på, at gamle fotografier viser vejen vest for Elefantporten som en grusvej, og at der således ikke er noget historisk argument for at "opgradere" dette vejstykke til en brolagt vej.

Carlsberg Byen finder det uheldigt og kritisabelt, at der indstilles til en fredningsudvidelse efter den fredningsproces, som Kulturstyrelsen gennemførte i

2008-09. Kulturstyrelsen skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at det akutte forslag om at udvide den gældende fredning af Carlsberg er stillet af Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, der har en lovfæstet ret til at få forelagt fredningsforslag for Det Særlige Bygningssyn, jf. § 24, stk. 4, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger. Ved denne forelæggelse har et klart flertal i Det Særlige Bygningssyn indstillet, at fredningsudvidelsen gennemføres.

Afslutningsvis ser Kulturstyrelsen ikke, at matr.nr. 20d, Valby, skulle blive berørt af fredningsudvidelsen, jf. Geodatastyrelsens gældende matrikelkort.

Begrundelse

Kulturstyrelsen finder, at brostensbelægningen på Ny Carlsberg Vej, Københavns Kommune, fra Vesterfælledvej til Dipylon samt vejens allé-beplantning har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde, at den nuværende fredning af Carlsberg udvides hermed.

Den lange brolagte allé udgør en væsentlig del af helheden på det storslåede Ny Carlsberg bryggeri, som Carl Jacobsen grundlagde i 1881 efter bruddet med sin fader. Ny Carlsberg Vej var hovedadgangsvejen til bryggeriet fra København og anlæggets hovedakse. Brolægningen og allé-træerne markerer tydeligt indgangen til Carlsberg-området og giver opkørslen til det monumentale bygningsværk tyngde og værdighed. Den solide vejbelægning har samtidig kunnet modstå den vedvarende trafik med tunge ølvogne. De traditionelle brosten i tværgående skifter harmonerer med bygningernes ligeledes traditionelle teglsten og granitkvadrer.

De bærende fredningsværdier knytter sig til den traditionelle brostensbelægning på Ny Carlsberg Vej og til opretholdelsen af en allé-beplantning.

Klagevejledning

De kan klage over beslutningen til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Kulturstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

Konsekvenser

En fredning betyder bl.a., at De skal søge Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis De skal foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside, www.kulturstyrelsen.dk, og tinglyse fredningen. De vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Har De spørgsmål, er De velkommen til at kontakte os.

Venlig hilsen

Arne Høi
kontorchef, arkitekt maa

KOPI ER SENDT TIL

Carlsberg Byen, udviklingschef Louise Panum Baastrup, lpb@carlsbergbyen.dk

København Kommune, bygninger@tmf.kk.dk, byensudvikling@tmf.kk.dk,
C60Q@tmf.kk.dk og helbay@tmf.kk.dk

Jens Lauritsen, l@uritsen.dk

Københavns Museum, iwiene@kff.kk.dk

Frederiksberg Stadsarkiv, stadsarkiv@frederiksberg.dk

Kulturmiljørådet for København og Frederiksberg, iwiene@kff.kk.dk

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, mail@bygogland.dk

Bygningskultur Danmark, info@bygningkultur.dk

Europa Nostra Danmark, e.vind@mail.dk

Bygnings Frednings Foreningen BYFO, sekretariat@byfo.dk

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, ulla.kjaer@natmus.dk

Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse, KontaktFHF@gmail.com

Husejerforeningen Humleby, v/ formand Gustav C. Jensen,
gustavjensen@gmail.com